

Polecenia podsumowujące

1. Scharakteryzuj akcję „Burza” na ziemiach polskich.
2. Przedstaw uwarunkowania polityczne i społeczne powstania warszawskiego.
3. Opisz stosunek aliantów do powstania warszawskiego.

Akcja „Burza” i powstanie warszawskie

Podsumowanie

11

Akcja „Burza”

Przyczyny realizacji planu „Burza”

- porażki armii niemieckiej na froncie wschodnim
- zmniejszenie liczebności sił okupacyjnych na ziemiach polskich
- zbliżanie się Sowietów do przedwojennej granicy Polski

Założenia planu „Burza”

- wspólna walka Armii Krajowej i Armii Czerwonej przeciwko Niemcom
- ujawnienie się przedstawicieli polskiej administracji mających przed Sowietami występować jako gospodarze wyzwolonych ziem

Działania w ramach akcji „Burza” na terenie Wołynia, w Wilnie (operacja „Ostra Brama”) i we Lwowie.

Likwidacja przez Sowietów lokalnych struktur AK oraz administracji PPP na Kresach.

Aresztowanie przez Sowietów członków polskiego podziemia na Kresach.

Powstanie warszawskie (1 VIII – 2/3 X 1944)

Okoliczności wybuchu

- VII 1944 – powstanie zdominowanego przez komunistów Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, uznanego przez ZSRS za legalną „reprezentację polskiej władzy państwowej”
- koniec VII – Armia Czerwona pod Warszawą
- wiara dowódców Armii Krajowej, że oswobodzenie stolicy własnymi siłami doprowadzi do pertraktacji Sowietów z Delegatem Rządu na Kraj
- wiara dowództwa AK we wsparcie powstania przez aliantów

1 VIII 1944 – Godzina „W”, wybuch powstania warszawskiego

- sukcesy powstańców w pierwszych dniach – opanowanie większości dzielnic Warszawy
- brak wsparcia ze strony Sowietów

Kontrdziałania wojsk niemieckich mające na celu odcięcie poszczególnych dzielnic przy pomocy ciężkiej artylerii i lotnictwa, wykorzystanie ludzi jako żywych tarcz.

Próby udzielenia pomocy podejmowane przez aliantów i rząd RP na uchodźstwie (zrzuty broni i zaopatrzenia) mało skuteczne z powodu braku wsparcia ze strony Sowietów.

Próba udzielenia pomocy walczącym przez 1. Armię Wojska Polskiego, zakończona fiaskiem.

5 VIII 1944 – początek rzezi Woli, zamordowanie ok. 38 tys. cywilów.

2/3 X 1944 – koniec powstania warszawskiego.

Konsekwencje powstania warszawskiego

Zmiana komendanta głównego AK, nowym Leopold Okulicki „Niedźwiadek”.

Straty polskie – zabitych ok. 150 tys. cywilów i 18 tys. żołnierzy, rannych 25 tys. żołnierzy, 15 tys. żołnierzy w niewoli.

Straty niemieckie – 16 tys. żołnierzy.

Prawie całkowite zniszczenie miasta przez Niemców.

Straty kulturalne, m.in. zniszczenie Zamku Królewskiego, Pałacu Saskiego, kolumny Zygmunta.

Przymusowe wypędzenia ludności Warszawy i podwarszawskich miejscowości – łącznie ok. 650 tys. osób.

Pogorszenie się relacji w rządzie na uchodźstwie. Pod presją Brytyjczyków odwołanie generała Kazimierza Sosnkowskiego, krytykującego brak wsparcia aliantów dla powstania.

Wstrząs dla przywódców PPP – pytania o sens jego istnienia w dotychczasowej formie.

Sprawa polska na arenie międzynarodowej po upadku powstania

X 1944 – zakończona niepowodzeniem wizyta premiera Stanisława Mikołajczyka w Moskwie.

W sprawie granic Polski przyjęcie przez aliantów zachodnich optyki Stalina.

Dymisja Mikołajczyka na następstwie niepowodzeń, nowym premierem Tomasz Arciszewski.

Polecane publikacje

N. Davies, *Powstanie '44*, przekł. E. Tabakowska, Kraków: Znak, 2014.

G. Rutkowski, M. Żuczkowski, *Akcja „Burza”*, Warszawa: Edipresse Polska, 2018.

Zagłada miasta. Świadectwa ludzi Powstania, wybór A. Dębska, Warszawa:

Ośrodek „Karta”, 2020.

